

Brinkhof

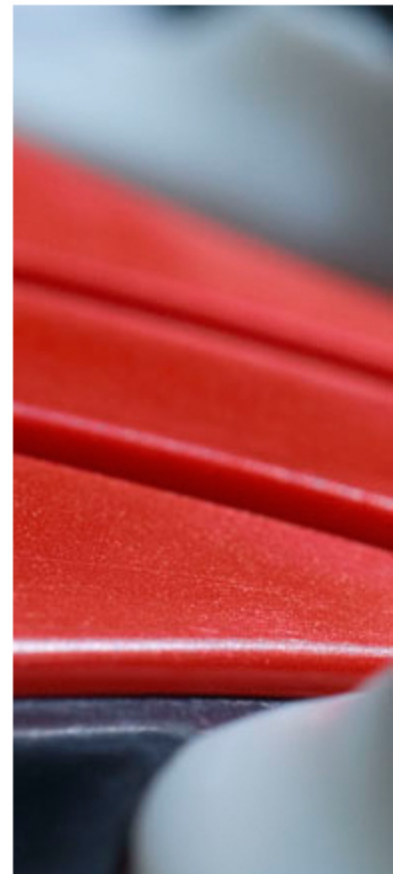
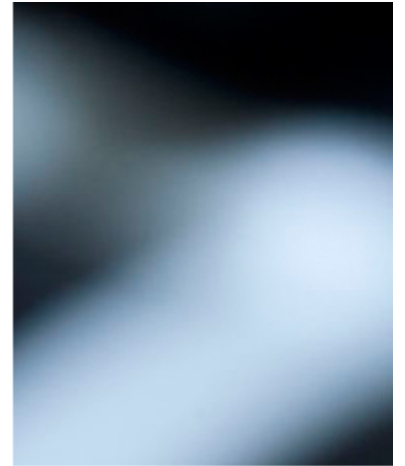
ADVOCATEN

Van uitgeefmodel naar internetmodel

Juridische aspecten van
“de toekomst van de pers”

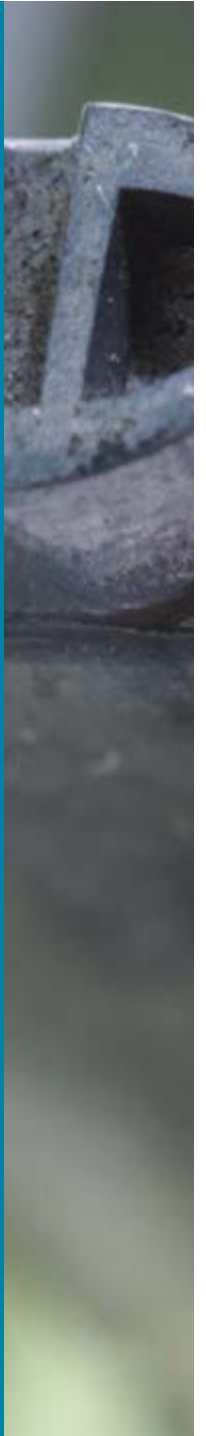
Remy Chavannes

VMC Studiemiddag 13 november 2009

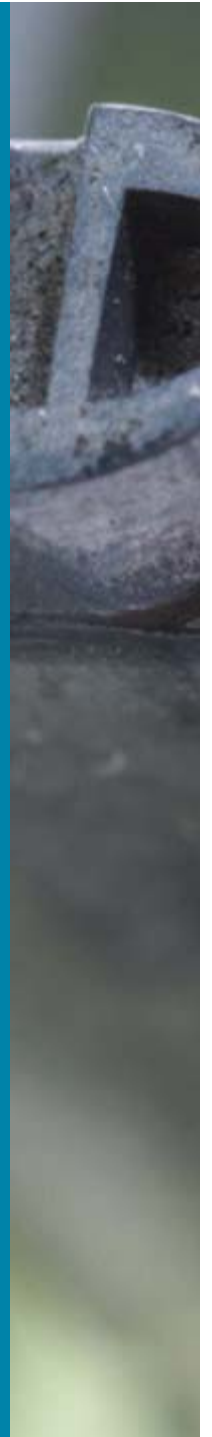
Agenda

- De wereld van het rapport-Brinkman
- Wel en niet geïdentificeerde problemen
- Wel en niet aangedragen oplossingen

- De nieuwe wereld
- Auteursrecht
- Aansprakelijkheidsrecht
- Privacy
- Grondwet

Beperking

- “Toekomst van de pers” is in eerste instantie niet een kwestie voor juristen maar voor journalisten, uitgevers en politici

Brinkhof

Help de pers de winter door

De wereld van *De volgende editie*

Brinkhof

Geïdentificeerde problemen

- Ontlezing, vooral onder jongeren
- Daling papieren oplage
- Daling advertentietarieven
- Stijging distributiekosten
- Gebrek aan online exploitatiemodellen
- *Free riders*
- Concurrentie internetdiensten
- Concurrentie publieke omroep
- Innovatietekort

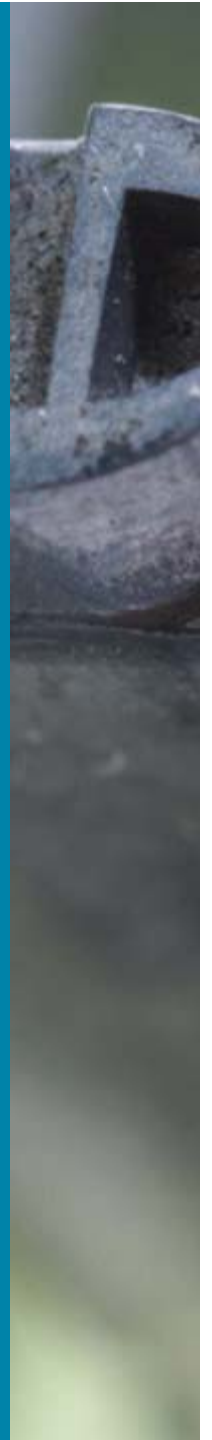
Brinkhof

Niet geïdentificeerde problemen

De ontnieuwsing

- Vraagstelling en doelstelling van rapport én reacties veronderstelt behoefte aan kwaliteitsjournalistieke functie
- Deelt het publiek die behoefte aan “nieuws, achtergrond en opinie”?
- Waarom een product of functie redden waar mensen geen behoefte meer aan hebben?
- Middelhare scholieren verplicht half uur per dag journalistieke functie laten consumeren?

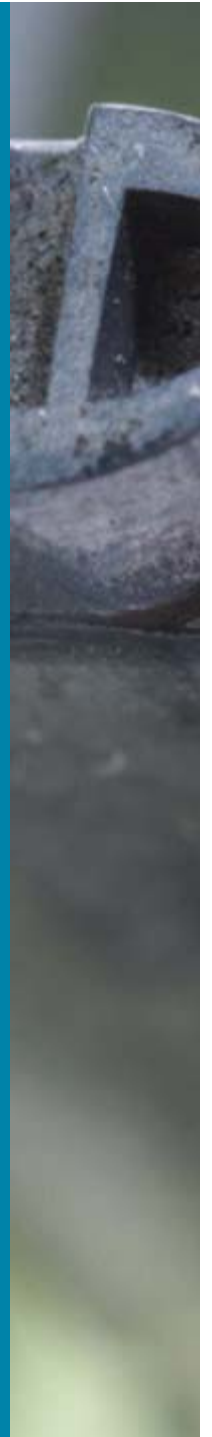
Gezagverlies

- Netwerkgeneratie heeft minder behoefte aan en respect voor 'autoriteit'
- Veel lezers hebben zelf leren selecteren, filteren en duiden, of vertrouwen op *peers*
- Journalisten hebben zich nog niet aangepast aan gelijkwaardige, collaboratieve journalistiek

Innovatieschaarste

- Dagbladuitgevers hebben veel maar ongelukkig geïnvesteerd in 'internet'
- Dagbladuitgevers hebben zich veel maar ongelukkig gestort in M&A transacties

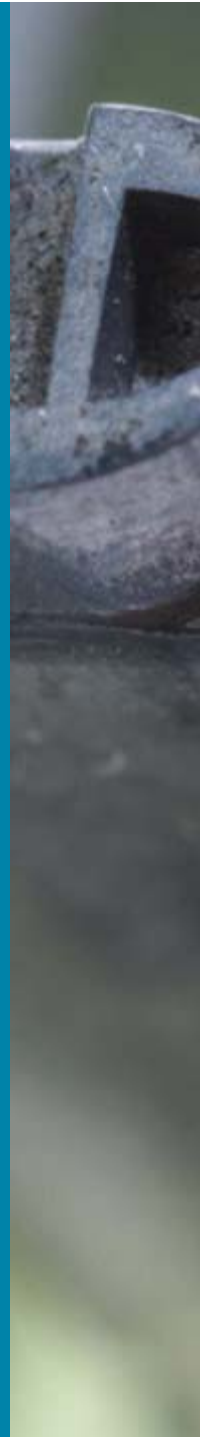
Brinkhof

Aangedragen oplossingen

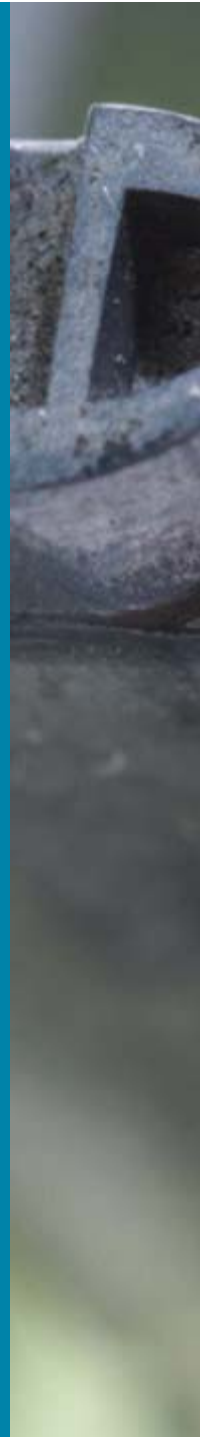
Mededingingsrecht

- Afschaffing Tijdelijke wet mediaconcentraties
  - Minister neigt naar behouden
- Een (open) distributienetwerk
- “Nadere wetgeving” niet mogelijk en waarschijnlijk ook niet nodig
  - Ontmoedigt innovatie in distributie en vermindert concurrentie in krantenmarkt
  - Maar kranten < 20% mediamarkt + externe dreiging

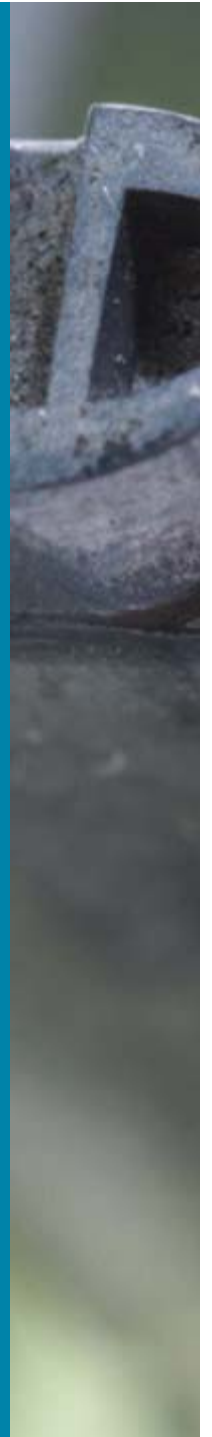
Rol van publieke omroep

- Rapport mijdt discussie over online concurrentievervalsing publieke omroep
- Multimediale taakopdracht “ligt voor de hand”
- OC&W niet voornemens te “sleutelen” aan de structuur van de NPO.
- Dus dan moet je wel...

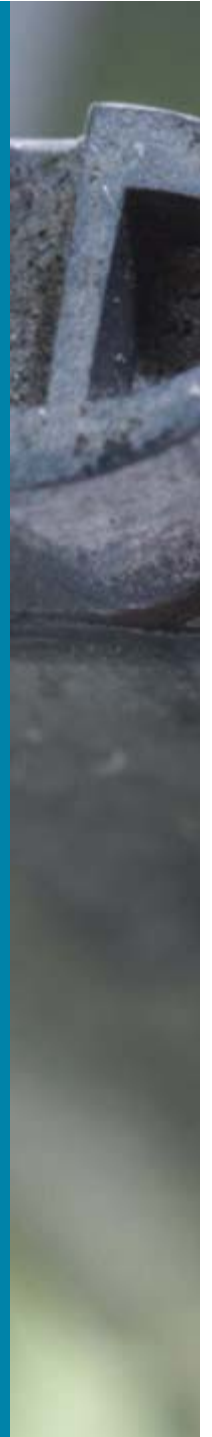
Samenwerken met publieke omroep

- Goedkope verstrekking van videomateriaal
- Open toegang tot nieuwe technologieën, Uitzending Gemist etc.
- Vrijgeven programmeergegevens
- Plasterk: Brusselse kaart, plus: hoe innovatief is het om programmeergegevens af te drukken?

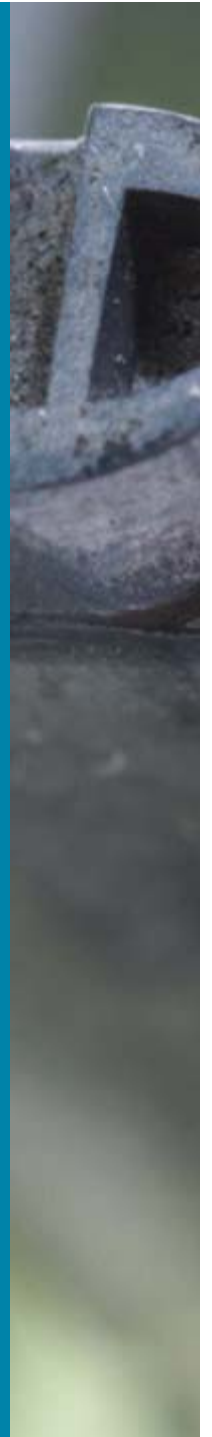
Samenwerken (2)

- Bestaande belemmeringen zijn beperkt en terecht (dienstbaarheidsverbod, onafhankelijkheid)
  - Verruiming beleid CvdM 2008
  - Raamovereenkomst NPO/NDP
  - Samenwerking bij nieuwsproductie (delen van redacties, bronnen) schaadt pluriformiteit en ondermijnt dus argumenten voor behoud kranten

Overheid als klant

- Meer adverteren in regionale kranten
- Respect voor auteursrecht
- Minder overheidsvoorlichters
- Overheid straks belangrijkste afnemer, adverteerder en subsidiegever: risico voor innovatiekracht en bestaansrecht

Onderzoeken

- Rol journalistiek in samenleving
- ANP (en GPD)
- Marktdistorsie door STER

Brinkhof

Niet aangedragen oplossingen

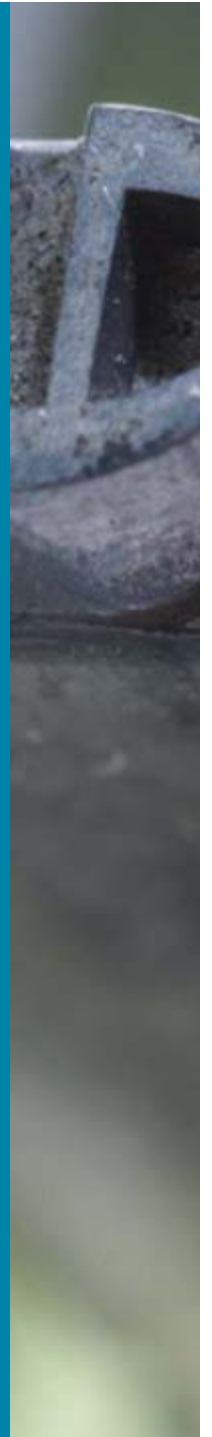
Meer inkomsten

- Als het verdwijnen van de journalistieke functie de democratie bedreigt, waarom is dan maar € 8 miljoen beschikbaar?
- Waarom alleen overheidsaankondigingen in *regionale* kranten?
- Rijksbreed abonnement op persdatabanken?
- Fiscalisering van het krantenabonnement
- Herbezinning publieke omroep: toch maar focus op functies?

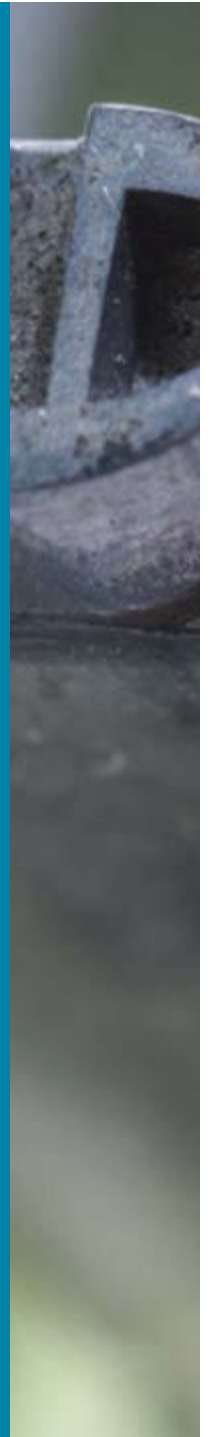
Minder kosten

- Alle ruwe materiaal publieke omroep tegen marginale verstrekingskosten beschikbaar?
- ANP onderdeel publieke omroep?
- Staatsdistributienetwerk m.m.v. UWV?

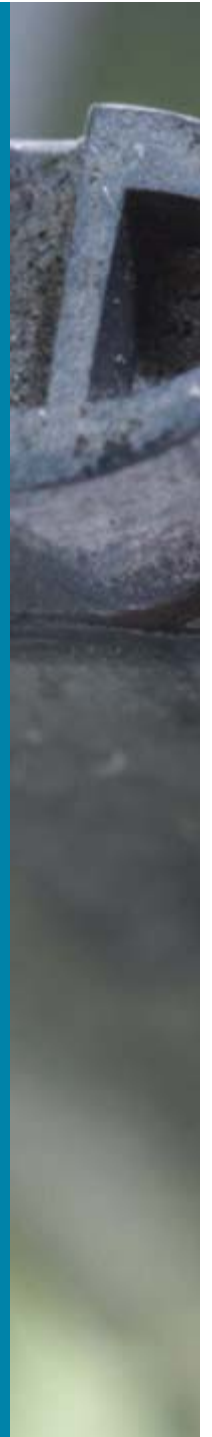
Minder concurrentie

- Publieke omroep beperken tot radio en tv (geen print, geen nieuwe media)?
- Publieke omroep beperken tot bewegend beeld en geluid (geen tekst)?
- Afschaffing STER onbespreekbaar
- Serieuze *ex ante* markttoets bij nieuwe activiteiten publieke omroep?

Minder concurrentie (2)

- Plasterk: zonder publieke omroep gaan mensen niet meer kranten lezen en stappen adverteerders niet massaal over op kranten
- Verbod op Hyves, MSN en Twitter?
- Helemaal waar, maar waarom op dit gebied geen “kleine, gerichte”, “tijdelijke” ingrepen?

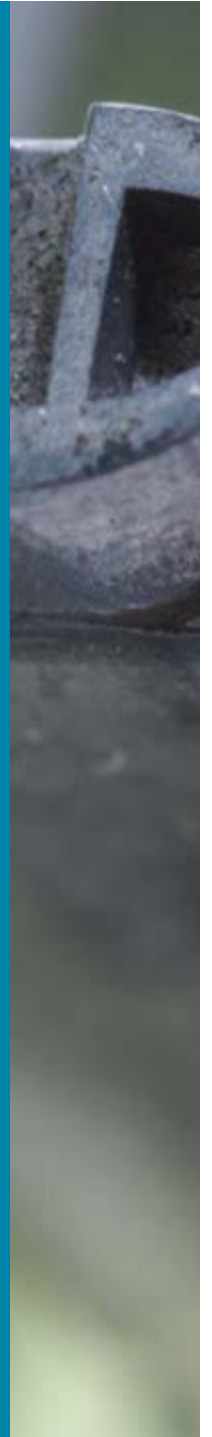

Brinkhof

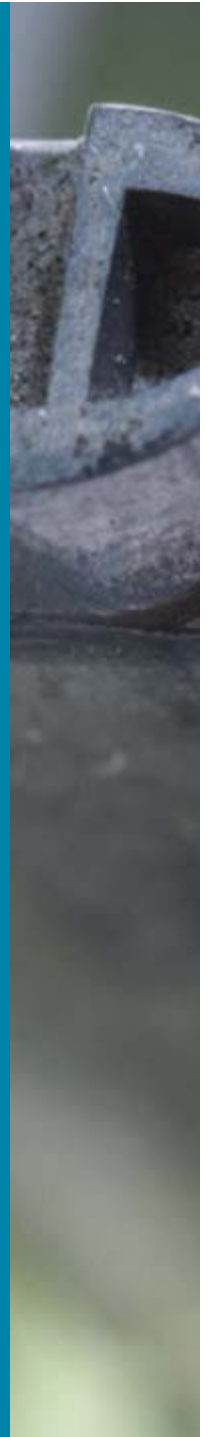
Conclusies ten aanzien van het rapport-Brinkman

- Tijdelijke commissie, tijdelijke maatregelen
- Voordeel: redelijk overzichtelijk, haalbaar en uitvoerbaar. Kan journalistieke infrastructuur reddingsboei geven zolang Het Nieuwe Model nog niet is ontstaan

- Nadeel: aanpak suggereert dat probleem tijdelijk en/of niet superbelangrijk is
- Nadeel: zelfs binnen het beperkte denkraam onvoldoende lef om problemen te benoemen en oplossingen aan te dragen
- Nadeel: negeert diepere oorzaak voor het probleem (verdwijnende behoefte aan kwaliteitsjournalistiek) en draagt dus ook niet bij aan eventuele oplossingen

Brinkhof

Nieuwe journalistiek, nieuwe problemen

Auteursrecht

Aansprakelijkheid

Privacy

Artikel 7 Grondwet

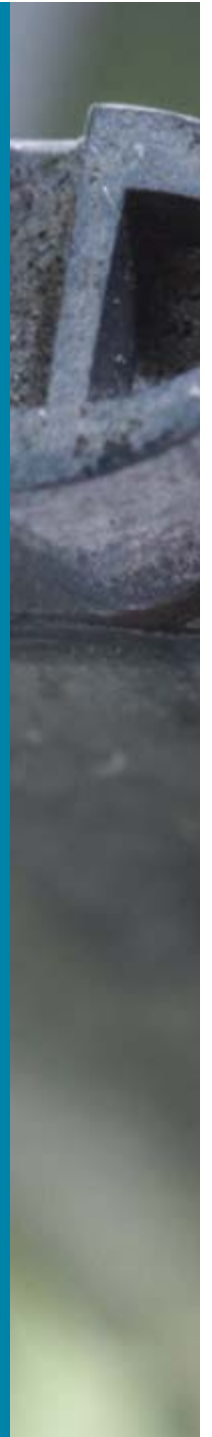
Auteursrecht

- Citeren, linken en embedden
- Rechten op collaboratieve werken
- NDP/Staat: nieuwe reikwijdte beperkingen in digitale context?
- Uitgevers/Google: procederen of samenwerken?

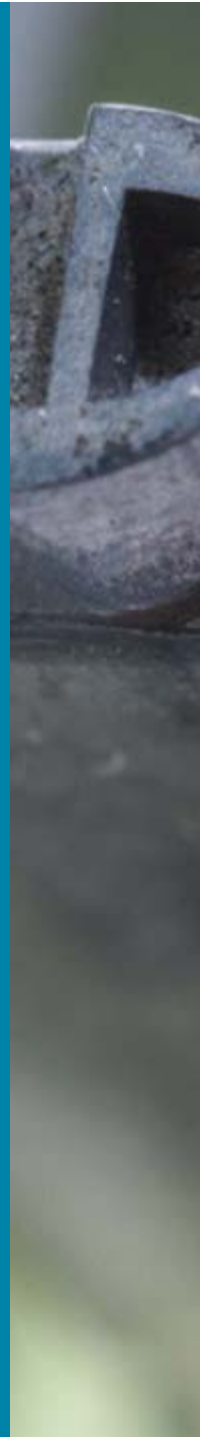
Aansprakelijkheid - wie is journalist?

- HR Van Gasteren/Hemelrijk (LJN BB3210), ov. 3.7: perspublicatie = je “tot een breed publiek richten in het algemeen belang”
- Iedereen waakhond?
- Maakt het uit?

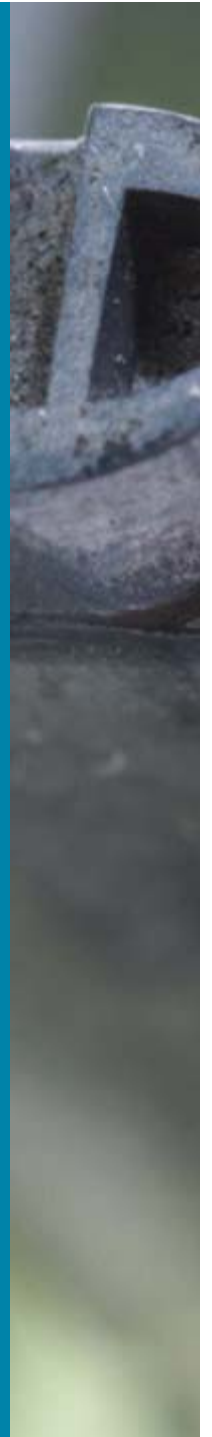
Aansprakelijkheid - coproducties

- Expertblog bijv. over griep: krant aansprakelijk voor wat medici opschrijven?
- Krantensite kan zich niet beroepen op artikel 6:194c lid 4 BW, want beïnvloedt actief de inhoud (Brein/Mininova, LJN BJ6008)

Aansprakelijkheid - webfora

- Stormfront-forumbeheerder vrijgesproken van medeplegen: niet bewezen dat hij teksten heeft gelezen (LJN BK1571)
- Internetoplichting.nl twee keer veroordeeld, wint pas nadat het beschuldigingen posters heeft bewezen (LJN BJ1669)
- Beheerder forum waarop voorzienbaar foute dingen kunnen gebeuren, heeft “bijzondere verantwoordelijkheid” (Martijn, LJN BB6926)

Privacy

- Belangenafweging bij plaatsen hyperlink in nieuwsbericht (Manon Thomas, RvdJ 2008/8)
- Geenstijl/‘Majesteit’ (LJN BK1859)
- Artikel 6:196c lid 4 BW niet toepasselijk bij privacyschending - artikel 1 lid 5 RI. Elektr. handel (Kleinkindonbereikbaar, LJN BJ1409)

Privacy (2)

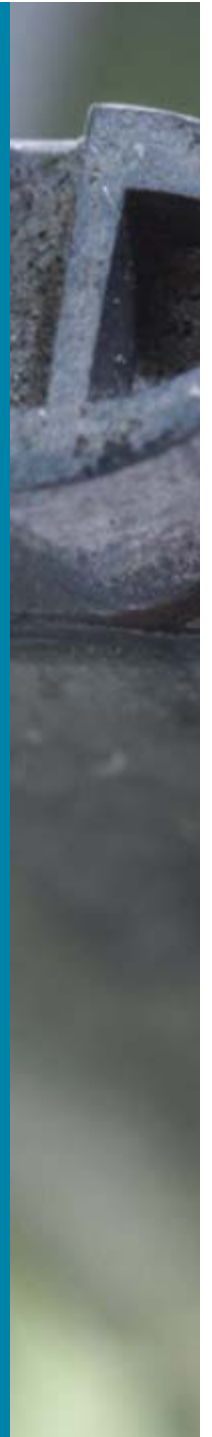
- Ontsnapte TBS'er moet na arrestatie wel/niet opnieuw geanonimiseerd (RvdJ 2006/7 en 9)
- Archieven hoeven niet later geanonimiseerd te worden (RvdJ 2007/67)
- Online archief minder cruciaal voor democratische samenleving van primaire waakhondfunctie (EHRM Times/VK, Mf 2009-4)

Privacy – wie is journalist?

HvJEG Satamedia (Mf 2009-2): “bekendmaking aan het publiek van informatie, meningen of ideeën”:

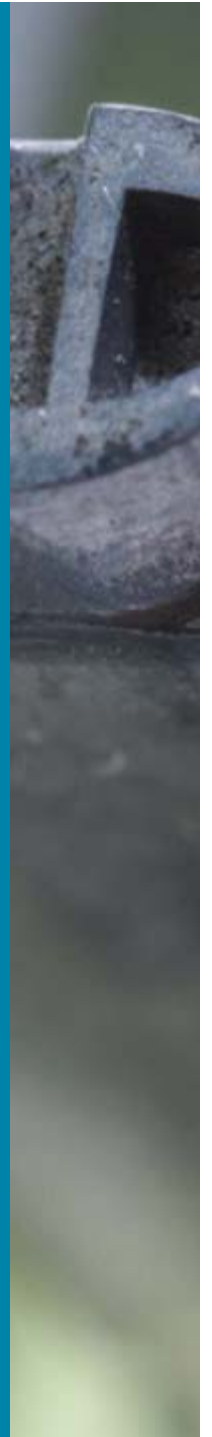
- Alle “in de journalistiek werkzame” personen
- Ongeacht het medium
- Ongeacht winstoogmerk
- Ongeacht bijdrage aan debat van algemeen belang

Privacy – wie is journalist? (2)

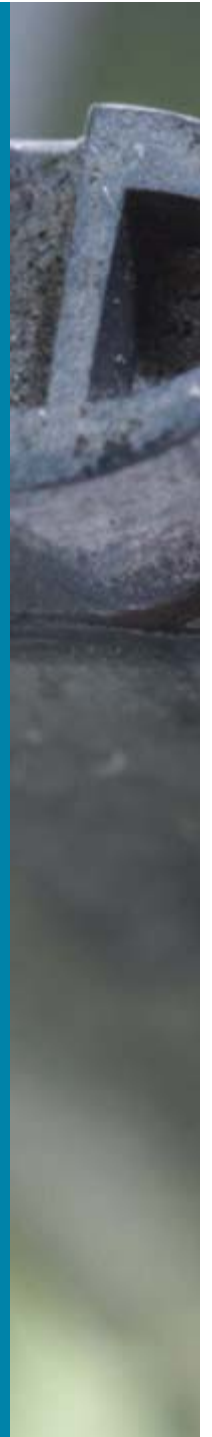
HvJEG Satamedia, vervolg:

- Privacyregels alleen buiten toepassing voor zover nodig om grondrechten te verzoenen
- Arrest achterhaalt definitie ‘journalist’ in Richtsnoeren Cbp én vaste reikwijdte van artikel 3 lid 1 Wbp

Privacy - cookieverbod

- Artikel 5 lid 3 gewijzigde ePrivacyrichtlijn (COD/2007/0248): voorafgaande, geïnformeerde toestemming
- Overweging 52a leidt tot verwarring: standaardinstelling browser?
- Keuzeschermb?

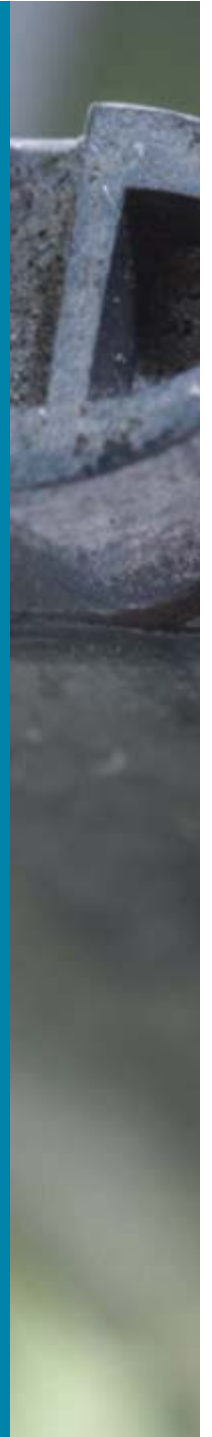
Grondwet - probleem

- Artikel 7 lid 2 Gw geeft wetgever slechts bevoegdheid t.a.v. lineaire radio en televisie
- Omroepprotocol Amsterdam beperkt tot omroep, gedefinieerd door Richtlijn AVMD
- Regels in Mediawet 2008 gaan bereik artikel 7 lid 3 Gw te buiten

Grondwet - gevolgen

- Mediawetgever mag geen regels stellen over tijdschriften, websites, streams, podcasts, iPhone apps, etc.
- Deze kunnen dus niet aan de publieke omroep worden opgedragen
- Deze kunnen dus ook niet met staatsmiddelen worden bekostigd

Grondwet - oplossingen

- Grondwetswijziging nodig om grondwettelijke probleem op te lossen
- Blijft over het staatssteunprobleem:
  - zijn nieuwe media-activiteiten NPO nieuwe of bestaande steun?
  - Voldoen zij aan Omroepmededeling?
  - *Ex ante* markttoets

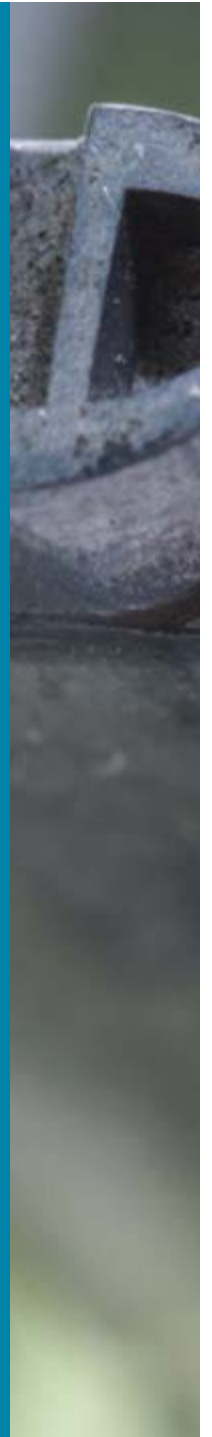
Brinkhof

Conclusies

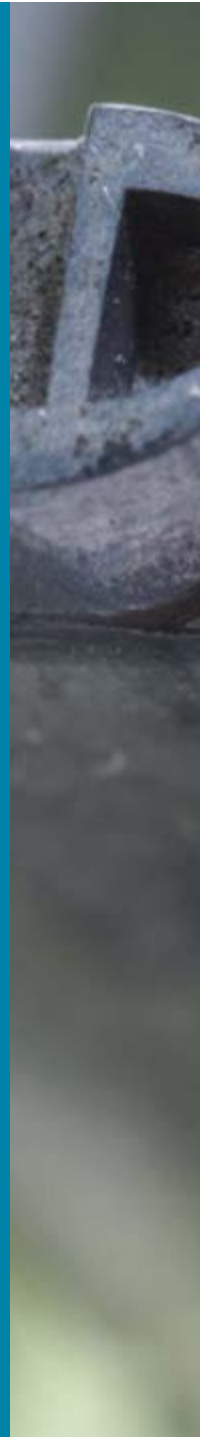
Het krantenmodel verdwijnt

- Onzeker wat er voor in de plaats komt
- In transitiefase blijft er werk aan de winkel
- Maar onzeker of er op langere termijn voldoende behoefte is aan hoogwaardige “journalistieke functie”

Het probleem is niet juridisch

- Grootste uitdagingen zijn:
- ontwikkeling van met een product dat qua genre, vorm of inhoud goed genoeg is om nieuwe doelgroep aan zich te binden; en
- ontwikkeling van bijbehorende business modellen om dat product winstgevend te kunnen verzorgen.

Brinkhof

ADVOCATEN

Remy Chavannes
remy.chavannes@brinkhof.com
blog.chavannes.net

